

Käräjäoikeuden lautamiesten valitseminen vuonna 2021 alkavalle toimikaudelle

Kunnanhallitus 09.08.2021 § 204
1203/00.00.01.02/2021

Tuomioistuinvirasto on 16.6.2021 antamallaan päätöksellä TIV/67/2021 vahvistanut Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden lautamiesten määrän. Nurmijärven kunta nimeää päätöksen mukaan kuusi (6) lautamiestä.

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 4 §:n mukaan "kunnanvaltuusto valitsee käräjäoikeuteen lautamiehet toimikauttaan vastaavaksi ajaksi. Valittavien tulee mahdollisimman tasapuolisesti edustaa kunnan väestön ikä-, elinkeino-, sukupuoli- ja kielijakaumaa."

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 2 §:n mukaan lautamiehen tulee olla käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvassa kunnassa asuva Suomen kansalainen, joka ei ole konkurssissa, jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jota on pidettävä sopivana toimimaan lautamiehenä. Lautamieheksi ei saa valita henkilöä, joka on alle 25-vuotias tai joka on täyttänyt 63 vuotta. Lautamiehenä ei saa olla henkilö, jolla on virka yleisessä tuomioistuimessa tai Rikosseuraamuslaitoksessa taikka joka virassaan suorittaa ulosottotehtäviä, rikoksen esitutkintaa taikka tull- tai poliisivalvontaa, eikä myöskään syyttäjää, asianajaja taikka muu ammatikseen asianajoa harjoittava henkilö.

Perustuslakivaliokunta toteaa muun muassa seuraavaa: "Lautamiesten valinnassa tulee korostaa lautamiesten tuomarintehtävää. Lautamies ei ole poliittisella valtakirjalla toimiva kunnallinen luottamushenkilö, vaan hänen tulee olla riippumaton. Valtuustoryhmillä on tämän suhteen erityinen vastuu. Sama koskee sitä, että lautamieheksi valittavat ovat valmiita toimimaan tehtävässään koko kauden. Ottaen huomioon lautamiehen tehtävän ja aseman tuomioistuimen jäsenenä puolueiden ei pidä vaatia lautamieheksi valittavilta sitoumuksia ns. puolueveron maksamisesta istuntopalkkioistaan."

Lautamiehen tehtävä eroaa kunnallisista lautakunnan jäsenyyksistä ja eräistä muista kunnallisista luottamustehtävistä siinäkin suhteessa, että tuomioistuimen istunnot alkavat yleensä aamulla klo 9.00 ja istuntoja jatketaan niin pitkään, että kaikki istuntopäivälle haastetut jutut saadaan käsitellyksi. Lautamiehen tehtävä edellyttää siis varautumista koko päivän kestäväan istuntoon. Erityisesti laajoissa rikosasioissa lautamiesten tulee varautua olemaan läsnä useampana päivänä peräkkäin.

Tuomioistuinten jäsenten esteellisyyksysymyksiin kiinnitetään nykyään huomattavan paljon huomiota. Esteellisyyttä koskevat säännökset on uudistettu syyskuussa 2001 voimaan tulleella lailla. Mainittu lain muutos ja Euroopan Ihmisoikeustuomioistuimen kannanotot ovat merkinneet sitä, että esteellisten piiri on laajentunut. Vakiintunut periaate on, että tuomioistuimen on paitsi oltava myös näytettävä puolueettomalta. Käytännön kokemukset ovat osoittaneet, että esteellisyyksysymykset ovat usein ajankohtaisia erityisesti silloin, kun lautamiehinä on esimerkiksi kunnanhallituksen tai kuntayhtymän hallituksen jäseniä. Oikeusministeriön näkemyksen mukaan merkittävässä asemassa olevien kunnallisten luottamushenkilöiden tai kansanedustajien valitsemiseen lautamieheksi tulisi suhtautua pidättyväisesti.

Lautamiehille ei ole asetettu erityisiä kielitaitoa koskevia kelpoisuusvaatimuksia. Valtuustojen tehtävänä on huolehtia siitä, että lautamieheksi valittavilla henkilöillä on tehtävän suorittamiseksi vaadittava riittävä kielitaito ja käräjäoikeuden tehtävänä on huolehtia lautamiesten

istuntokokoonpanosta. Käytännössä kielitaitovaatimukset korostuvat sellaisissa käräjäoikeuksissa, jotka ovat kaksikielisiä. Oikeusministeriön näkemyksen mukaan valittavien lautamiesten kielitaitoon tulee kiinnittää aiempaa enemmän huomiota.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Esitys

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että valtuusto Itä-Uudenmaan käräjäoikeuteen kuusi (6) lautamiestä valtuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän asian osalta heti kokouksessa.

Valmistelija

hallintojohtaja Katja Vuorinen, puh. 040 317 4000

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Teknisenä korjauksena esittelytekstistä korjataan kolmannelta kappaleelta lause ”Lautamieheksi ei saa valita henkilöä, joka on alle 25-vuotias tai joka on täyttänyt 63 vuotta.” kuulumaan seuraavasti ”Lautamieheksi ei saa valita henkilöä, joka on alle 25-vuotias tai joka on täyttänyt 65 vuotta.”

Pöytäkirja tarkastettiin tämän asian osalta heti kokouksessa.